

UČENÍ

PHDR. NATÁLIA BEHARKOVÁ,
PH.D.

jarní semestr
VS kombinovaná forma

Učení

- ❖ univerzální jev
- ❖ schopnost učení – vrozená, souvisí se zvládnutím mechanismu řeči a funkci paměti

„Znamená získávání zkušeností, utváření a pozměňování jedince v průběhu jeho života. Naučené je opakem vrozeného. ...životní úloha lidského učení je v získávání předpokladů pro aktivní vyrovnávání se s přírodním a společenským životním prostředím.“

(Čáp, J. a Mareš J. Psychologie pro učitele, s. 80)

Učení

V širším smyslu

- proces, v němž organizmus získává individuální zkušenosti, učí se přizpůsobovat novým životním podmínkám a učí se novým formám chování
- probíhá neustále, spontánně

V užším smyslu

- činnost edukanta **záměrně** navozená soustavou požadavků z vnějšku; Výsledkem je osvojení **vědomostí, dovedností a návyků**, ale také utváření postojů a získávání určité hierarchie hodnot.

Faktory ovlivňující učení

Faktory napomáhající učení

- **Motivace** (z lat. movere, hýbati, pohybovati) pohnutka, která podněcuje jednání člověka; usměrňuje naše chování a jednání pro dosažení určitého cíle;
vnitřní (jedinec vnímá) a *vnější* (hrozba trestu, možnost odměny)
- **Pohotovost** (připravenost, ochota) učit se – projev motivace v určitém čase
- **Zpětná vazba** – pozitivní, negativní
- **Sestavení poznatků** – od jednoduchých k složitějším (individuální posouzení); začátek a konec poznatků (nejlépe zapamatovatelné)
- **Rozsah učiva/poznatků** – čím více poznatků – tím delší čas na osvojení a horší zapamatování
- **Opakování** – klíčových pojmů/faktů – pomáhá zapamatování si novo naučených věcí (interval mezi naučením se a využitím naučeného v praxi!) (▲ aplikace inzulínu sám již v nemocnici/až doma)

Faktory brzdící učení

- úzkost p/k, emoce
- fyziologické překážky
- akutní nemoc, bolest, věk – involuce tkání, prognóza, biorytmus,
- kulturní bariéry (jazyk, žebříček/protichůdnost hodnot...)

- iatrogenní překážky (ZP – rychlé tempo, ignorace P/K poznámek, přílišný zájem aj.)

Druhy učení I.

- **Podmiňování** – využívá mechanismus podmíněných reflexů (asociací), kdy podnět spojíme s jeho posilováním, čím se vytváří zpevněné dočasné spoje
 - klasické (▲ Ivan Petrovič Pavlov; strach z bolesti - syndrom bílého pláště)
 - operantní (instrumentální) - spojené s činností subjektu (odměna/trest; pokus/omyl) Watson - **studie "malého Alberta"**
 - zástupné - subjekt se učí prostřednictvím zkušeností někoho jiného, učí se tedy zástupně.
- **Senzomotorické** - osvojení si pohybových dovedností (různé druhy sportovních, manipulačních a pracovních činností; únava, strach, delší pauza jsou negativa)

(seznámit s dovedností, rozfázovat pracovní úkol, upozornit na nejdůležitější aspekty dovednosti, upozornění na chybu, důsledný nácvik: zpřesňování a

Druhy učení II.

- **Verbální** – výsledkem je VĚDOMOST; info – vhodná metoda, srozumitelný výklad obsahu, přizpůsobení věku a indiv. schopnostem jedince
- **Pojmové** – osvojení si pojmů a logických operací (rozvíjí myšlení jedince)
- **Řešení problému** - s fixním koncem – pouze 1 řešení – konvergentní myšlení
 - s volným koncem – více řešení - divergentní
- **Sociální učení** - psychologický mechanismus socializace; sociální posilňování (odměna/trest ▲ kočky klec jídlo); nápodoba=imitace chování (▲ BOBO panenka <http://i-psychologie.blog.cz/1410/bobo-doll-experiment-a-bandura>) identifikace (▲ být jako on“ a nebo naopak „jen nebýt jako on)

Oblasti učení (dle Blooma, 1956)

- **Kognitivní** (mentální) – zahrnuje intelektové schopnosti (myšlení, poznání, porozumění).

Uplatnění při vzdělávání

- **Afektivní** – zážitky, emoce, zájmy, postoje a hodnoty, sociálně-komunikační dovednosti

Uplatnění při výchově

- **Psychomotorické** – (zručnosti a, návykové dovednosti) motorická zručnost, používání pomůcek a zařízení, obsluha přístrojů.

Uplatnění při praktickém cvičení

Doporučení při učení

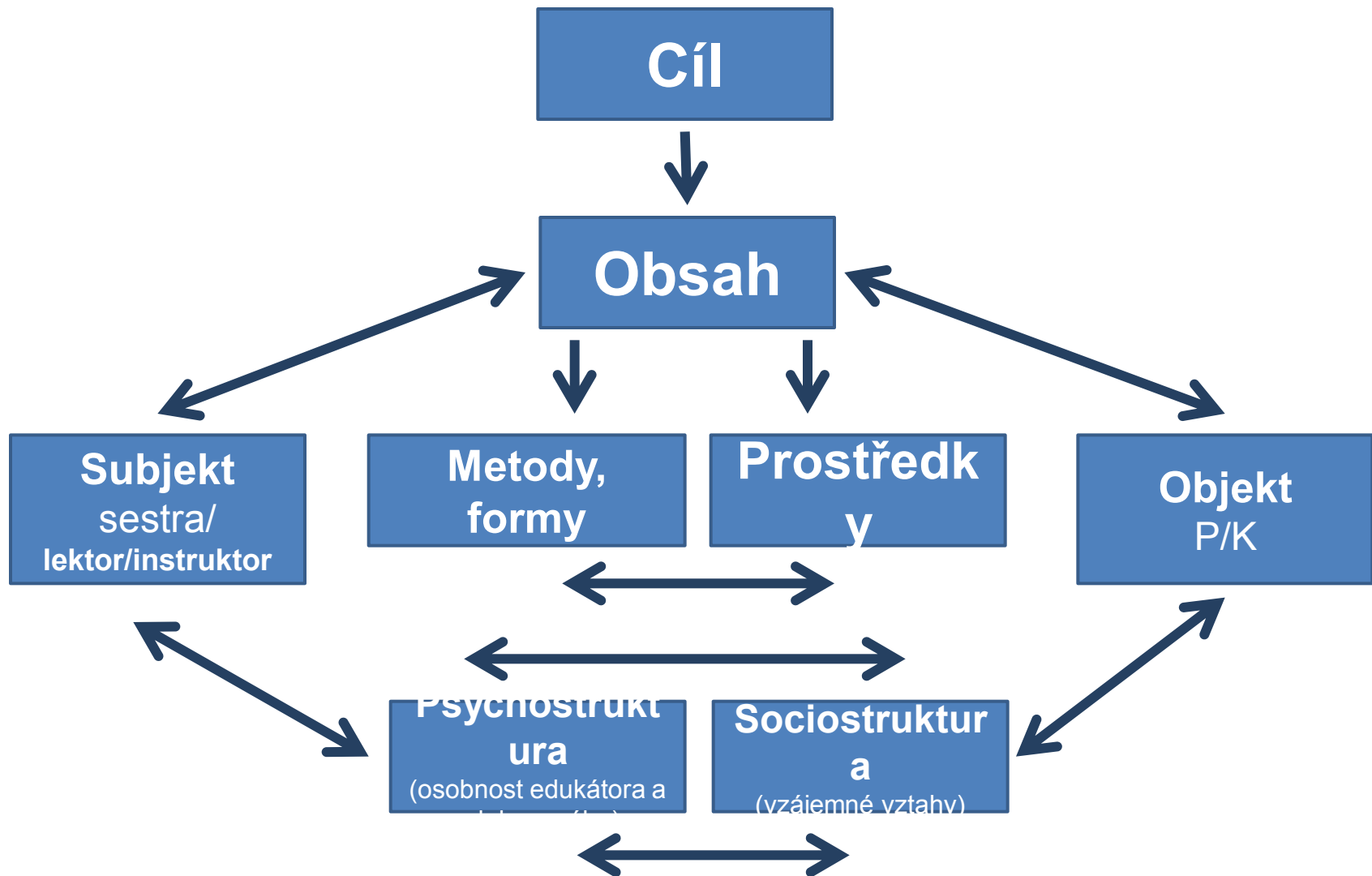
- motivace
- poznat cíl
- kontinuálnost učení, opakování nabitých poznatků a zkušeností
- střídání činností

- vhodné prostředí (architektonické, ergonomické, akustické, hygienické – osvětlení, vytápění, větrání; atmosféra, klima)

Vzdělávání

- **Kojenec, batole** - (rodič/učitel, bezpečí), pravidelný režim – pocit jistoty; důležité zapojení všech smyslů; sebeprosazení (Ne)
- **Předškolní věk** – A proč? – odpovědi stručné, přiměřené
- **Školní věk** – učení v bloku, střídání činností, vysvětlení (má splnit jejich očekávání – mají ho pochopit), snaha dělat věci správně
- **Adolescenti** – nejlépe chápou tehdy, pokud z toho plynou výhody
- **Mladí lidé a střední věk** – zdraví samozřejmost; dospělí – již vnímají problémy, kt. mohou plynout z nevhodného životního stylu
- **Starší dospělí** – touha udržet zdraví a soběstačnost(ti, kt. preferují péči o sebe od jiných, stěží přijmou snahu osvojit si nové návyky posilující soběstačnost
 - reakční čas delší, přesnost, hluk, vidění, smyslová involuce (čuch, chuť, hmat
 - a jemná motorika), výbavnost, vštípivost

Podmínky a vztahy v didaktickém procesu v ošetrovatelství (Kuberová, 2010)

Edukační proces

Tu bakalářskou práci zpracujete takhle....

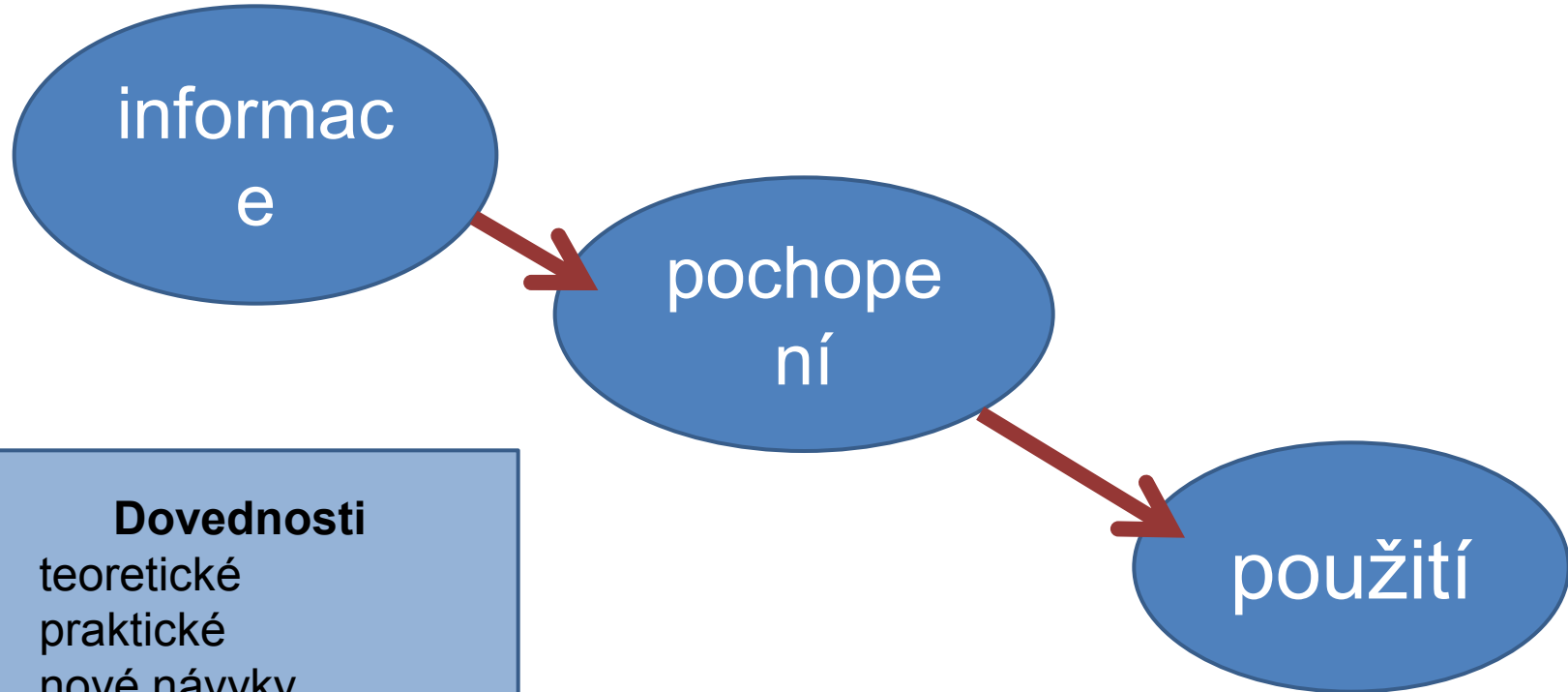
Vyučující
Učící se
Učení
pokud absence nelze hovořit o
EP

Edukační proces = jakákoli činnost, jejímž

prostřednictvím

nějaký subjekt (T) instruuje (vyučuje) a
nějaký subjekt (P) se učí

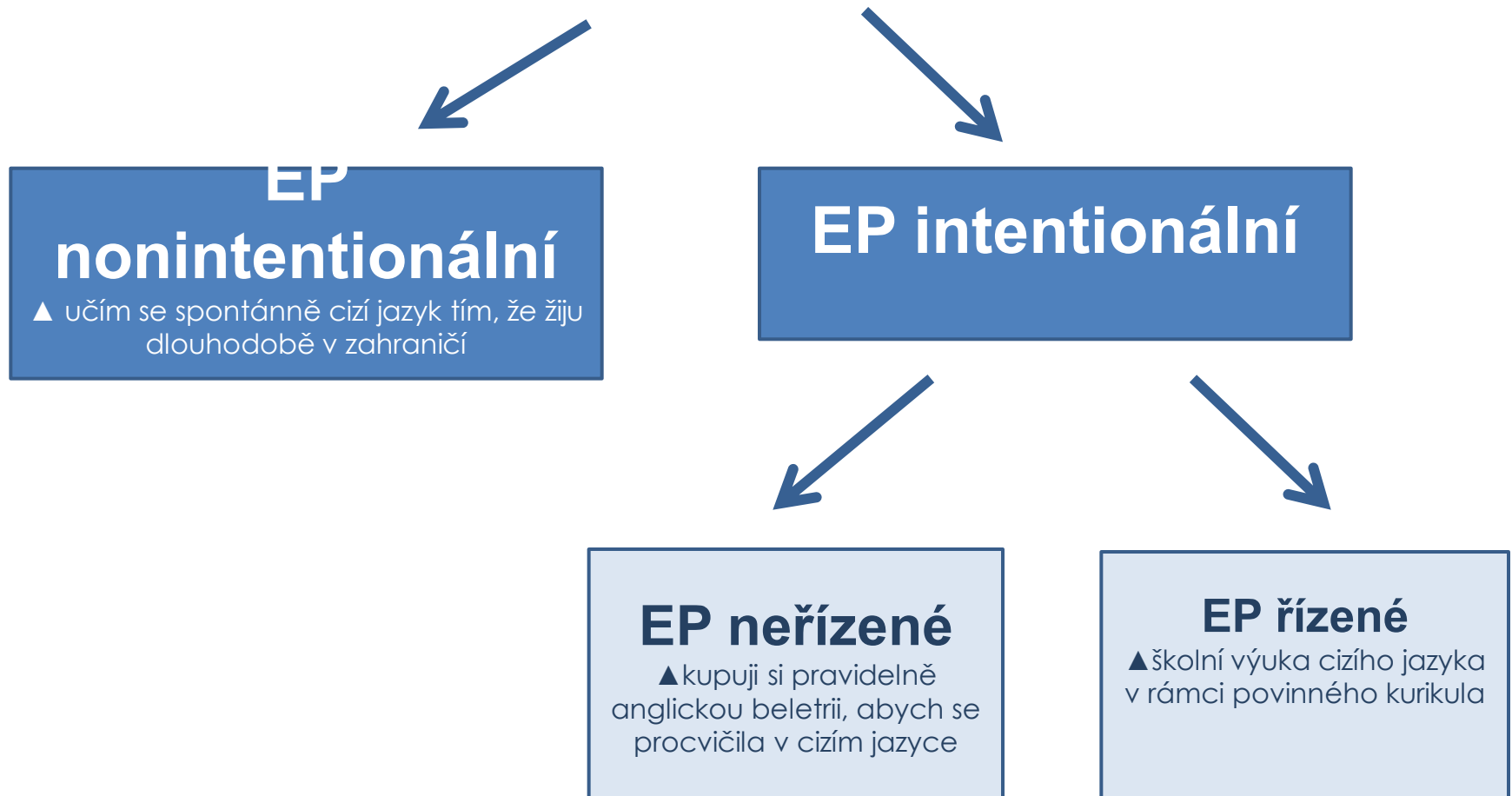

Dovednosti

- teoretické
- praktické
- nové návyky

- vede lidi k pochopení zdraví a nemoci
- učí zdravému/žádoucímu chování, hyg. návykům, stravovacím zvyklostem, vyhýbání se rizikům
- poznání svého zdravotního stavu, event. odchylek (TK, glykémie, cholesterol v krvi...)
- první pomoc
- poradit si s prvními příznaky nemoci u členů rodiny ...

▲ Edukační procesy podle míry intentionality

Edukační procesy

Typy:

- **Bezděčné** (náhodné, spontánní učení) – čtení novin, sledování pravidelného programu o módě...
- **Intencionální** (záměrné) učení – uvědomujeme si dobu i délku učení

Dispozice - vnitřní dispozice (gramotnost, IQ, motivace...)

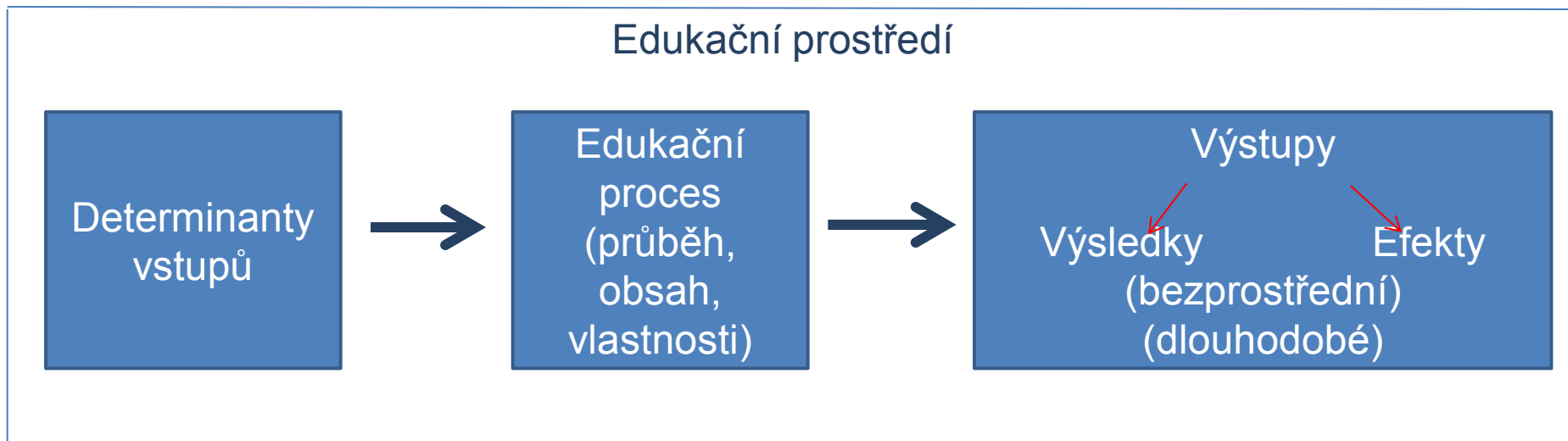
- vnější (učební text, PC...)

▲ novomanželka - recept na nedělní oběd

- **Řízené** učení – učení regulováno, organizováno z vnějšku

Interakční model edukačního procesu

Geografické, sociální, ekonomické, politické prostředí

Literatura:

- Bastable S., *Essential of patient Education*, Jones & Bartlett Learning, 2005, s. 502 ISBN-13: 978-0763748425
- Juřeníková, P., *Zásady edukace v ošetrovateľskej praxi* Praha: Grada, 2010, s. 80 ISBN 978-80-247-2171-2
- Magurová D., Majerníková L. *Edukácia a edukačný proces v ošetrovateľstve*, Martin: Osveta, 2009, s. 155, ISBN 978-80-8063-326-4
- Nemcová J., Hlinková E. *Moderná edukácia v ošetrovateľstve*, Martin. Osveta, 2010, s. 259, ISBN 978-80-8063-321-9
- Petlák, E., *Všeobecná didaktika*, Bratislava: Iris, 2004, s. 270 ISBN 8089018645

Literatura:

- Průcha Jan *Pedagogická encyklopedie*, Praha: Portál, 2009, s. 936, ISBN 978-80-7367-546-2.
- Průcha, J. *Moderní pedagogika*, 5. aktualiz. a doplněné vydání, Praha: Portál, 2013, ISBN 978-80-262-0456-5.
- Raudenská J, Javůrková A. *Lékařská psychologie ve zdravotnictví*, Praha: Grada, 2011, s. 304 ISBN 978-80-247-2223-8.
- Závodná V. *Pedagogika v ošetrovatel'stve*, Martin: Osveta, 2005, s. 117, 808063193X